

KARTA KURSU

Nazwa	Koncepcje i praktyki wychowania dla szkoły podstawowej
Nazwa w j. ang.	Conceptions and practices of education (primary school stage)

Kod		Punktacja ECTS*	2
-----	--	-----------------	---

Koordynator	Dr Ewa Zawisza-Masłyk	Zespół dydaktyczny Dr hab. Joanna Łukasik Dr hab. Natalia Demeskant Dr Stanisław Kowal Dr Anna Kwatera Mgr Anna Duda
-------------	-----------------------	---

Opis kursu (cele kształcenia)

Dostarczenie wiedzy dotyczącej rozwoju dziecka w obu etapach edukacyjnych (z uwzględnieniem wcześniejszych etapów rozwojowych), form aktywności dzieci w wieku szkolnym na poziomie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, znaczenia grup rówieśniczych oraz roli osób znaczących charakterystycznych dla wieku rozwojowego. Dostarczenie wiedzy z zakresu adaptacji dzieci w zmieniającej się rzeczywistości szkolnej oraz dysfunkcji i zaburzeń rozwojowych, a także współczesnych zagrożeń dzieci i młodzieży w kontekście projektowania działań opiekuńczych, wychowawczych i profilaktycznych indywidualnych i realizowanych w grupie, klasie oraz szkole. Przygotowanie studentów do samodzielnego projektowania i wdrażania zasad pracy opiekuńczo-wychowawczej i współpracy z rodzicami dzieci i środowiskiem społecznym. Wyrabianie postaw tolerancji i akceptacji ucznia przejawiającego różnego rodzaju zaburzenia, dysfunkcje zachowania.

Efekty kształcenia

Wiedza	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
--------	-----------------------------	--

	W1 Student charakteryzuje rozwój dziecka we wczesnym i późnym wieku szkolnym, z uwzględnieniem wcześniejszych okresów rozwojowych. Rozpoznaje i charakteryzuje podstawowe zagrożenia dzieci i młodzieży oraz działania wspierające, terapeutyczne, wychowawcze, profilaktyczne w odniesieniu do zagrożeń oraz dysfunkcji i zaburzeń zachowania	N_W01
	W2 Potrafi scharakteryzować środowiska wychowawcze i ich wpływ na kształtowanie się osobowości dziecka	N_W02
	W3 Zna i wymienia podstawowe zadania nauczyciela w zakresie opieki i wychowania w odniesieniu do potrzeb i możliwości rozwojowych ucznia, grupy i klasy szkolnej. Zna zasady, formy i metody pracy i współpracy nauczyciela z rodzicami uczniów. Potrafi zaplanować zajęcia wychowawcze z klasą szkolną	N_W03
	W4 Zna i charakteryzuje metody pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	N_W04

Umiejętności	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
	U1 Samodzielnie diagnozuje oraz wykorzystuje wiedzę teoretyczną do projektowania i wdrażania profesjonalnych działań w zakresie pracy z uczniem zagrożonym oraz uczniem dysfunkcyjnym i z zaburzeniami rozwojowymi.	N_U01
	U2 Zaprojektuje warsztaty lub prelekcję dla rodziców uczniów, zaplanuje zajęcia do dyspozycji wychowawcy klasy	N_U02
	U3 Samodzielnie diagnozuje oraz rozwiązuje sytuacje problemowe wykorzystując różne zasady i strategie prowadzenia rozmowy, mediacji i negocjacji.	N_U03
	U4 Wykorzystuje wiedzę teoretyczną do projektowania współpracy nauczyciela z rodzicami uczniów.	N_U04

Kompetencje społeczne	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
-----------------------	-----------------------------	--

	K01 Komunikuje się w sposób profesjonalny z podmiotami pracy i współpracy K02 Przestrzega zasad etyki zawodowej K03 Współtworzy i buduje pozytywny klimat oraz atmosferę zaufania w czasie zajęć K04 Inicjuje proces własnego rozwoju i samorealizacji	N_K01 N_K02 N_K03 N_K04
--	---	----------------------------------

Organizacja								
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach						
		A	K	L	S	P	E	
Liczba godzin	15		30					

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład, film, prezentacja, warsztaty, projekt, studium przypadku, drama, dyskusja, burza mózgów, test lub praca pisemna (wywiad)

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								X				X	
W02								X				X	
W03							X	X				X	
W04												X	
U01					X							X	
U02							X					X	
U03								X				X	
U04								X				X	
K01		X						X					
K02								X				X	X
K03		X						X					
K04		X						X					X

Kryteria oceny	75% egzamin pisemny, 25% aktywna praca na ćwiczeniach (projektowanie i prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych i profilaktycznych, prezentacja wybranego tematu), obecność na wykładach i ćwiczeniach.
----------------	---

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady:

- Rozwój dziecka we wczesnym i późnym wieku szkolnym, z uwzględnieniem wcześniejszych okresów rozwojowych. Rozwój fizyczny i motoryczny (ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju grafomotoryki), rozwój procesów poznawczych; rozwój mowy i myślenia, spostrzegania, uwagi i pamięci wpływających na naukę szkolną. Dojrzałość szkolna. Rozwój społeczno-emocjonalny (rozwój empatii). Samoocena. Wpływ samooceny na komunikację. **2 godz. wykł. 3 godz. ćwiczeń**

- Formy aktywności dziecka w okresie wczesnoszkolnym i wczesnej adolescencji. Nauka i zabawa, zainteresowania. Grupa społeczna i kontakty rówieśnicze, pozycja społeczna dziecka w grupie. Konflikty z rówieśnikami, rodzicami i wychowawcami. Autorytet nauczyciela. Wpływ mediów na rozwój zainteresowań dziecka. Zachowania ryzykowne; agresja, przemoc, eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi, uzależnienia od nowych mediów. Ja realne i ja wirtualne. **2 godz. wykł. 3 godz. ćwiczeń.**

- Praca wychowawcza nauczyciela na II etapie edukacyjnym. Budowanie zespołu, integracja grupy, zajęcia wspomagające proces uczenia. Motywacja, ambicje i aspiracje we wczesnej adolescencji. Role grupowe – autodiagnoza. Rozwiązywanie konfliktów, mediacje, negocjacje. Zmiana sposobu postrzegania rzeczywistości i uczenia się, teoria inteligencji wielorakich H. Gardnera w praktyce szkolnej. Kształtowanie się postaw wobec seksualności, norma rozwoju jej zaburzenia - wiedza nauczyciela na temat seksualności dziecka (wpływ mediów, grupy rówieśniczej, zadania i zakres kompetencji rodziny i wychowawcy). Społeczne tematy tabu - rozmowy z dziećmi o umieraniu i seksualności człowieka. **2 godz. wykł. 4 godz. ćwiczeń**

- Pojęcia profilaktyki, diagnozy i terapii w pedagogice. Dziecko z dysfunkcjami w klasie szkolnej, rozpoznawanie dysfunkcji rozwojowych i zachowania w pracy wychowawczej. Charakterystyka zaburzeń: ze spektrum autyzmu, Zespołu Aspergera, ADHD, dysleksji, dysgrafii, dyskalkulii, zaburzeń odżywiania, uzależnień (w tym uzależnienia od nowych mediów, gier komputerowych i portali społecznościowych, zakupoholizm i inne) i zaburzenia zachowania, uzależnienia od środków psychoaktywnych. Działania wspierające, terapeutyczne, wychowawcze, profilaktyczne. Wiedza na temat zaburzeń, sposoby pracy z grupą i rodziną, integracja, metody i techniki pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. **2 godz. wykł. 5 godz. ćwiczeń**

- Wychowanie w rodzinie współczesnej - eurosieroctwo, wychowanie w rodzinie zastępczej, problemy rodziny monoparentalnej, dziecko w rodzinie po rozwodzie, wpływ rozwodu rodziców na samoocenę i funkcjonowanie dziecka w grupie szkolnej; rodziny zrekonstruowane, patchworkowe, współczesna rola ojca, dziecko w rodzinie rozwiedzionej wobec prawa, elementy prawa rodzinnego i opiekuńczego w kontekście rozwodów, pojęcie "dobra dziecka".

Współczesne problemy rodziny - role, które przyjmuje dziecko w rodzinie z osobą uzależnioną, agresja i przemoc w rodzinie, bezrobocie i jego wpływ na funkcjonowanie dziecka - **2 godz. wykl. 4 godz. ćwiczeń**

- Diagnoza trudności w uczeniu się czytania, pisania i liczenia. Projektowanie działań profilaktycznych i wspierających na II etapie edukacyjnym. Sposoby terapii; symultaniczno-sekwencyjna nauka czytania, metoda 18 struktur wyrazowych oraz inne metody stymulacji i terapii. Lateralizacja, rozwój grafomotoryki, usprawnianie motoryki małej poprzez techniki terapeutyczne. Trudności z uczeniem się matematyki. Instytucje prowadzące i wspierające. **3 godz. wykl. 5 godz. ćwiczeń**

- Dziecko wybitnie uzdolnione w szkole podstawowej - sposoby oddziaływań, stymulacja rozwoju, trudności w rozwoju emocjonalnym i społecznym, metody usprawniania pamięci i techniki rozwijania twórczości. Odkrywanie szczególnych uzdolnień. Trudności związane z rozwojem emocjonalnym ucznia. Fobia szkolna i inne trudności. Metody relaksacyjne, bajkoterapia i inne metody wspomagające terapię dziecka z lękami w szkole podstawowej - **2 godz. ćwiczeń**

-Projektowanie działań opiekuńczo – wychowawczych w szkole podstawowej w odniesieniu do potrzeb i możliwości rozwojowych ucznia, grupy i klasy szkolnej (program wychowawczy szkoły, klasy) - zadania integrujące grupę rówieśniczą. **2 godz. ćwiczeń**

- Konflikty rówieśnicze oraz konflikty z dorosłymi na II etapie edukacyjnym. Mediacje, negocjacje, strategie rozwiązywania problemów – **2 godz. wykl.**

- Formy i metody pracy i współpracy nauczyciela z rodzicami uczniów szkoły podstawowej – projektowanie pracy. Rozmowa z uczniem, rozmowa z rodzicem w szkole – płaszczyzna porozumienia. Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym – instytucje wspierające działania opiekuńczo – wychowawcze i profilaktyczne nauczyciela i szkoły - **2 godz. ćwiczeń**

Wykaz literatury podstawowej

M. Dudzikowa, Mit o szkole jako miejscu wszechstronnego rozwoju ucznia. Kraków 2001.
M. Dudzikowa, M. Czerepaniak – Walczak (red.), Wychowanie. Pojęcia – Procesy - Konteksty, t. 1- 5, Gdańsk 2008 – 2011 (wybrane artykuły z poszczególnych tomów).
M. Debesse, Etapy wychowania, Wyd. Żak, Warszawa, 1996
J. Elliot, M. Place, Dzieci i młodzież w kłopotach, Warszawa 2000
J. Cieszyńska, Wczesna diagnoza i terapia zaburzeń autystycznych. Metoda Krakowska, Wyd. Omega Stage System, Kraków, 2011
S. Mihilewicz, Dziecko z trudnościami w rozwoju, Wyd. Impuls Kraków, 2005,
A. Janowski, Poznawanie uczniów, Warszawa 2003
J.J. McWrither, B.T. McWrither, A.M. McWrither, E.H. McWrither, Zagrożona młodzież, Wyd. PARPA, Warszawa 2001
S. Rockwell, A co mi zrobisz? Od chaosu do współpracy w klasie, Warszawa 2008
M. Łobocki, W trosce o wychowanie w szkole. Kraków 2007
Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.), Pedagogika tom 2, Warszawa 2002

Wykaz literatury uzupełniającej

J. Pyżalski, Cyberbullying w szkole – dlaczego łatwo przekracza granice? [w:], Wartości w komunikacji różnych grup społecznych, pod red. M. Baryluk M. Wawrzak-Chodaczek, Toruń, 2009, Wyd. Adam Marszałek
E. Jarosz, E. Wysocka, Diagnoza psychopedagogiczna, Wyd. Zak, Warszawa, 2006
E. Gruszczyk- Kolczyńska, „ Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki”

Urszula Oszwa, „Dyskalkulia”, w: „Remedium luty 2002”

L.Kulmatycki, Lekcja relaksacji, Wyd. AWF Wrocław, 2002

T.Attwood, Zespół Aspergera, Wyd. Zys i S-ka, Poznań, 2006

M. Harmin, Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki, Warszawa 2004.

D. Krowatschek, Jak sobie poradzić z agresją u dzieci. Kraków 2006

A. Konieczna. Szkoła wobec rodziców dziecka źle funkcjonującego w roli ucznia, Warszawa 2010.

J. Łukasik, Spoko lekcja, czyli 65 sposobów na oryginalne zajęcia, Kielce: Wydawnictwo Jedność 2009,

J. Łukasik, Spoko lekcja 2, czyli jeszcze więcej sposobów na oryginalne zajęcia. Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2011

J. Łukasik, Udana rozmowa z uczniem jest możliwa [w:] „Psychologia w Szkole” 2010, nr 4, s.60 – 66.

J. Łukasik, Rodzic w szkole - strategie rozmowy. [w:] „Psychologia w szkole” 2011, nr 1, s. 17 – 24

J.Pyżalski, Cyberbullying w szkole – dlaczego łatwo przekracza granice? [w:], Wartości w komunikacji różnych grup społecznych, pod red. M.Baryluk M. Wawrzak-Chodaczek, Toruń, 2009, Wyd. Adam Marszałek

T.Kwoka, Nieracjonalność przekonań w nauczycielskich zachowaniach, [w:], Wartości w komunikacji różnych grup społecznych, pod red. M.Baryluk M. Wawrzak-Chodaczek, Toruń, 2009, Wyd. Adam Marszałek

T.Staniszewski, Rola kompetencji komunikacyjnych nauczyciela wobec doświadczania trudności zawodowych, [w:] Komunikacja wobec wyzwań współczesności, Toruń, 2011, Wyd. Adam Marszałek

J.Wójcik, G.Piechota, List do ojca, Wyd. Agora S.A., Warszawa 2008

k, A.Chodecka, Jestem dziewczynką, jestem chłopcem. Jak wspomagać rozwój seksualny dziecka, Wyd. GWP Gdańsk, 2010

E.Zawisza-Masłyk, Strategie radzenia sobie z nadmiarem informacji medialnych w dziecięcych apelach, [w:] Komunikacja wobec wyzwań współczesności, Toruń, 2011, Wyd. Adam Marszałek,

E.Zawisza-Masłyk, Językowy obraz współczesnej rodziny w wypowiedziach dziecięcych, [w:] Rodzina w kontekście współczesnych problemów wychowania, pod red. B.Muchackiej, Kraków 2008, Wydawnictwo Naukowe PAT

E.Zawisza-Masłyk, Medialne zawłaszczanie wpływu społecznego na życie nastolatków [w:] Człowiek Media Edukacja, pod red. J.Morbitzera i E.Musiał, Kraków, 2013, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	5
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	5
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	5
	Przygotowanie do egzaminu	10
Ogółem bilans czasu pracy		75
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		2